

Het verdwijnen van natuurlijke leefgebieden is de belangrijkste oorzaak van het uitsterven van planten en dieren. De mens speelt daarin de hoofdrol.¹

Elk programma dat erop gericht is om meer bloeiende (wilde) planten te krijgen moet toegejuicht worden.²

Enige opmerkingen over ideeën uitvoeringsprogramma biodiversiteit

Waarom staat de BZZB achter behoud en versterking van de biodiversiteit in het algemeen en meer bepaald in de gemeente Borsele?

Over het verdwijnen van de dodo, eind 16^e eeuw, wordt vaak lacherig en luchthartig gedaan. Een voorbode van wat de mens in toenemende mate bewust en onbewust op aarde aanricht: afname van de verscheidenheid aan planten en dieren, ofwel aantasting van de biodiversiteit. Er is geen enkele reden daarover luchthartig te doen. Biodiversiteit is om verschillende redenen een maatschappelijk belang. Wie denkt dat het zijn of niet zijn van de schorzijdebij niks uitmaakt, negeert de feiten. Het is net als met de klimaatverandering: doen of er niks aan de hand is en als dat maar lang genoeg wordt volgehouden, gaan de mensen er nog in geloven ook. Levensgevaarlijk en komende generaties zitten met de gebakken peren.

Wat moet precies onder het maatschappelijk belang worden verstaan?

Tal van belangrijke, onmisbare geneesmiddelen en chemicaliën zijn voortgekomen uit natuurlijke onderdelen van planten en dieren. Voor veredeling van voedselgewassen is het genetisch materiaal van wilde verwanten van die gewassen nodig. Leven op onze planeet is onmogelijk zonder het totaal aan soorten planten en dieren in hun natuurlijke leefomgeving - ofwel het ecosysteem. Dat heeft belangrijke functies als waterzuivering, klimaatregulatie, kunstbescherming en in stand houden bodemvruchtbaarheid. Dit alles is van grote economische waarde.

Er is meer. Variatie in planten en dieren draagt bij aan een goede, gezonde leefomgeving. De soorten - van rosse grutto tot meulenaer, van bijenorchis tot zeug - zorgen met elkaar voor onze natuur. Natuur heeft een positieve uitwerking op ons welzijn en welbevinden.

Wat heeft de invloed van de mens teweeg gebracht?

De landbouw vormt door de eeuwen heen de grootste boosdoener. De oorspronkelijke vegetatie is vervangen door akkers, ten nadele van planten en dieren. Dat is grotendeels onvermijdelijke, om in de voedselbehoefte te kunnen voorzien. Echter, vooral na de Tweede Wereldoorlog is het oude, kleinschalige cultuurlandschap vrijwel verdwenen. In de Zak van Zuid-Beveland (en trouwens ook elders) vooral door zonder enig respect voor natuur en landschap her- en ruilverkavelingen uit te voeren. De agrarische industrie brengt niet alleen grootschalige en monotone akkers met zich mee, maar is ook de grootste vervuiler in het buitengebied (water, bodem, lucht) door gebruik kunstmest en bestrijdingsmiddelen.

Borsele pretendeert een van de grootste fruitteeltgemeenten van Nederland te zijn. De huidige bedrijfsvoering is funest voor de biodiversiteit. De grote betekenis van bijen als bestuivers staat onder druk door het te grote gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Er is sprake van een grote sterfte onder honingbijen: wel 30 tot 40 procent. De twee belangrijkste oorzaken zijn de komst van de varaomijt en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw.

Wat vindt de BZZB van het uitvoeringsprogramma?

De ideeën die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma biodiversiteit verdienen steun. De speerpunten genoemd onder 1.3 kunnen worden onderschreven. Aanpassing van het maaibeeld: het is hoog tijd dat dit wordt aangepakt. Inzetten op burgerparticipatie is prima, in de kernen kunnen dorpsraden het voortouw nemen, er buiten de natuurorganisaties en een milieucoöperatie – wel op basis van vrijwilligheid. Boeren mogen zich graag als duurzaam maatschappelijk ondernemer afficheren. Bewijs dat dan maar eens. Ieder dorp zijn boomgaard is een sympathiek project. De bijenhotels idem.

Met Europees geld wil de Stichting Landschapsbeheer Zeeland het project Meer natuur voor pittig fruit uitvoeren. Op zich is het wrang dat de veroorzakers van veel schade aan de biodiversiteit (te monotoon en intensief beheerde agrarische bedrijven, vooral in de fruitteelt) voor hun wanbeleid beloond moeten worden. Als het project echter een omslag weet te bewerkstelligen, is het geen weggegooid gemeenschapsgeld.

Heeft de BZZB zelf ook nog ideeën?

Geen nieuwe, wel liggen er enkele oude ideeën op de plank. Die passen heel goed in het uitvoeringsprogramma. In de eerste plaats meten is weten. De Zeeuwse Milieufederatie heeft in 2013 het project voor een omgevingswaardenkaart ofwel natuuratlas gelanceerd. Zeeland Refinery was in beginsel bereid financiële steun te verlenen. Het gaat om een kaart cq atlas waarop natuur, landschap en cultuurhistorie in al hun verschijningsvormen en waarden beschreven worden. De inwoners kunnen zo geïnformeerd zijn over de waarden, met als belangrijke de biodiversiteit, in hun omgeving. Dat motiveert en informeert. Ook voor toeristen nuttig.

Na de inhoudelijke wijziging leent het Borsels Bulletin (of Bevelandse Bode) zich ons inziens prima voor een rubriekje waarin het belang en de (gemeentelijke) plannen voor biodiversiteit voor ieder worden toegelicht. Enthousiaste informatie-uitwisseling en ideeën, van tegels lichten tot schooltuin enzovoorts, kan de burgerparticipatie bevorderen en de noodzaak ervan benadrukken. Gemeente neemt het voortouw hierin en ondersteunt zo initiatieven van organisaties/ burgers. Artikelen kunnen in eigen huis samen met betrokkenen worden opgesteld. Goede communicatie blijkt steeds een groot goed, voorlichting en samenwerking ziet de BZZB als taak van de gemeente.

Schoolgaande kinderen vormen een bijzondere aandachtsgroep. Zij kunnen via een lespakket (inclusief themadagen en excursies) betrokken worden bij de biodiversiteit in hun omgeving en het belang ervan. Per dorp (of groep dorpen) kan een route uitgezet worden met accent op 1) waardevolle bomen in de eigen omgeving en 2) wat is er aan biodiversiteit in en om het eigen dorp. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Dat heeft biodiversiteit zeker nodig.

Tot slot wil de BZZB stellen, dat het gemeentelijk beleid daar waar het maar kan, moet bijdragen aan en in het algemeen gericht moet zijn op biodiversiteit. Ieder project moet door landschappelijke inpassing de biodiversiteit dienen.

De BZZB vreest dat de landschappelijke inpassing in het nieuwe omgevingsplan een open einde krijgt, terwijl de richtlijnen in het huidige Borsels Buiten in ieder geval voor nieuwe projecten een goed handvat blijken en resultaten opleveren. Dat kan niet minder, maar beter. De BZZB wenst uitbreiding naar bestaande of niet gehandhaafde situaties, die landschappelijke verbeteringen mogelijk maken waardoor het Borselse landschap en de biodiversiteit winst boekt.

Biodiversiteit bevorderen kan traditioneel, met hagen, windsingels, bermen en akkerranden, met goed dijk- en boombeheer en meer. Maar wij pleiten evenzeer

voor goede maatregelen bij de vele infrastructurele ingrepen. Zorg dat de natuur zijn gang kan gaan en zijn eigen weg kan vinden; dat komt de natuurwaarden ten goede. Als voorbeeld noemen we de Beijersbergse moerasjes bij kruispunt de Poel Goes.

De BZZB ziet met belangstelling uit naar de uiteindelijke landschappelijke inpassing van rotondes en de keuzes bij wegen (Sloeweg/kruispunten Heinkensand). De ruimte die beschikbaar is gekomen door verbreding Sloeweg moet natuur- en landschappelijk worden ingericht. Vóór asfalt geven we voorrang aan de natuurlijke bermen bij wegen, fietspaden en binnendijken. Dat bevordert onthaasting en genot voor bewoners en gasten en bevordert biodiversiteit.

Vast valt bij de begroeiing van zeedijken wat meer specifiek op natuurlijke wijze te bereiken. Verder blijven wij pleiten voor het handhaven (ondertussen bijna beschermen) van overhoeken met natuurlijke begroeiing, omdat dit verrassende elementen zijn in het landschap en de biodiversiteit in brede zin zeker ten goede komt.

Informatie-uitwisseling, het inbrengen van deskundigheid op het terrein biodiversiteit, met als doel het gezamenlijk aftasten en ter discussie brengen van mogelijkheden en doelen in alle overleggen van beherende organisaties en overheidsinstellingen zien we als een gemeentelijk belang voor ons gebied de Zak van Zuid- Beveland

1 Dr Marten Hemminga, directeur Stichting Het Zeeuwse Landschap

2 Prof Rinus Sommeijer, hoogleraar entomologie, onderzoeker naar bijen